

ТИЖЕНЬКІК: REVUE HEBDOMADAIRE, ТІЖЕНЬКІНІЕННІЕ, TRIDENT

Число 21, рік видання II. 7 березня 1926 р. Ціна 3 фр. (Ргіх 3 fr.)

Печатка, м. Ілья, 7 березня 1926 року.

Керування найжиттєвіщими інтересами України з Москвою, «об'єднання» фінансових і господарських ресурсів в «своєзіх» комісаріях, з'осередження управління українською промисловістю в всесоюзній столиці («общесоюзное достояніе!»), захоплення Росією значної, найбагатшої своїми надрами частини Донецького басейну і одірвання її від України, усмирення «басмачів» в далекій середній Азії українськими контингентами, все більший й більший налив російського елемента на нашу землю, тенденція до утворення низки нових автономних республік на Україні, а між ними — жидівської і т. д. і т. д. — це все стара і давно знайома політика окупантської влади до нашої поневоленої батьківщини. Всі ці систематичні заходи мають на меті експлоатацію, виснаження нашого народу, пониження відпорної сили його, щоб спокійніше можна було далі й далі поганяти воля, щоб покірніше ходив він в ярмі, щоб йому і на думку не стало його скинути.....

Серед усіх цих заходів останніми часами особливу трівогу у всіх українських колах викликає тенденція совітської влади до утворення жидівської республіки на Україні.

Звичайно не про інтереси жидівські тут ходить. Москва дбає про своє. І як за часів Катерини, щоб знесилити Запорожжя, творилися — Новосербія, Слов'янськсербія, так і тепер на одвічній українській землі штучно утворюється жидівська колонізація.

З попередніми спробами колонізаційними російського уряду свого часу українська стихія дала собі раду. І нині оддалосяяглих планів 18-го віку — за допомогою братів-слов'ян створити Новоросію — зоста-

лася сама лише згадка. Зосталися хіба де-які сліди в етничному типі населення, збереглися характерні прізвища та де-які географічні назви. А по за тим зайшлив слов'янський елемент розтворився в рідному йому українському морі.

Складніше стойть справа з теперішньою жидівською колонізацією півдня України.

Оддавна живе жидівська людність серед українського народу. Віками виробився між українським і жидівським населенням певний *modus vivendi*. Не зважаючи на загострення, що іноді приймали і прикрі форми, уклалися певні відносини, виробився певний спосіб співжиття між основною українською масою і тими жидами, що бже віками живуть на Україні. По за тим, обидва елементи — і український, і жидівський — расово один одному чужі, не зливалися, зоставалися кожен сам собою. І от в ці усталені відносини егоїстична політика совітів вносить нові ускладнення, викликає нові загрози.

Не пойме українське море нових жидівських островців, і вони назавжди зостануться чужеродним тілом. Авідрубність і протилежність інтересів що більше загострюється конфліктом господарським. В той час, коли основне українське населення почуває голог на землю, коли тієї землі йому не вистачає, коли десятками тисяч єжов примушено воно з рідного краю подаватися на далекий Сибір, українську землю віддають чужим зайдам. Навіть в тій атмосфері безправности і мовчання, яка панує під терором червоної Москви, навіть там починають лунати голоси протесту.

А коли взяти під увагу, що тепер український народ став вже свідомим національно, непохитно йде до створення своєї власної державності, то тут на цьому ґрунті настигає конфлікт не тільки економичний, але й політичний з чужою колонізацією на віковічній українській землі.

Вже тепер наростає незадоволення, вже тепер починає приймати воно форми гострого протесту проти зайдів. Звістка про заколот в Криворіжському районі поміж українською людністю і жидівськими колоністами*) — це дуже трівожний симптом.

Цей дрібний факт — це грізна пересторога на майбутнє.

Прислухатись до неї, подбати про те, щоб усунути самий той ґрунт, на якому вона може зрости — штучна жидівська колонізація на українській землі — в інтересах і українського народу, і жидівської людності на Україні, в інтересах їхнього мирного співжиття і корисної співіпраці.

*) Дивиг «Пересторога», ст. 22.

ОБЕЗЛІСНЕННЯ УКРАЇНИ.

II.

Хижакське господарювання в багатьох лісах України, що провадилося до війни, за часів війни та революції осягло свого апогея, поширившися й на державні ліси, при чим рубанки набрали найбільших розмірів і найменшої господарності. «В цілій низці губерень, — говорить проф. Колесників, — і навіть таких лісових, як Волинь, Чернігівщина та Київщина, ми маємо дачі з порубками в 40,50,80% всієї площі їх. Є навіть цілком вирубані дачі». Планові й самовільні рубанки, розкорчовки, потрава худобою молодняків та культур у лісі — все це мало своїм наслідком не тільки зменшення нормальних запасів деревна та зменшення приросту, але й цілковиту руйнацію лісу, як такого, як складної природної рослинної формі, самодійної і стійкої. Погіршення ґрунту в його фізичних і хеміческих властивостях, втрата ґрунтом його продукційних засобів, створених лісом протягом всього його існування, здичавіння ґрунту — є важко направною школою для лісу. Потрібно десятки років творчої діяльності злученого, нормального в своїй структурі лісу, щоб залагодити ті шкоди, яких зазнав ліс на своїм важнішім складнику — на лісовім ґрунті. А коли ж виросте цей нормальний ліс?

По даних професора Коленикова з 3.422.895 десятин лісу*) мається придатньої лісової площині тільки 3.059.421 десятина, а площі вкритої лісом тільки 2.336.735 десятин, себ-то 76%. Решта 722. 686 десятин (24%) лісом не вкрито: 608.889 десятин невідновлених рубанок та 113.797 десятин чагарнику, с travленого худобою. Але й на вкритій лісом площині росте здебільшого молодняк (43%), а спілі порости займають 25%. «Але каже професор Колесників, це не зовсім повна картина стану наших лісів. Самовільними рубками пуже розріджено посадки» (порости, деревостани. Б. І.).

При такім стані лісової господарки України її залагодження є можливим тільки при наявності значних коштів, при численності лісотехнического апарату, при належній фаховій підготовці його та забезпеченості матеріальній. Але при загальній економічній руйнації господарства України на лісові культури коштів не вистачає й за часи совітської влади (1921-1924 р.) закультивовано всього 49.598 десятин, себ-то приблизно по 12 1/2 тисяч десятин річно, в той час, як в 1922-1923 році розмір що-річної рубанки виносив 28.000 десятин, у 1923-24 — 19.800 десятин, а у 1924-25 р. — 20.000 десятин. Отже, пересічна річна площа культур ще не осягла площину що річної рубанки. А коли ж буде закультивовано 700.000 десятин невідновлених лісом?

Кількість лісотехничного персоналу на 3,5 міл. десятин лісу, особливо коли взяти до уваги стан самих лісів, є цілком невистарчаючою. В умовах розкиданості лісів на Україні пересічка площа одного лісництва не може бути більшою двох-трьох тисяч десятин, себ-то число

*) А проф. Гурський подає площу лісу тільки в розмірі 3.324.700 д.

лісничих не може бути меншим 1100—1700, пересічне 1400. Зараз це число є тільки 468, себто приблизно одна третина нормального. Але й з цього числа є тільки 29%, осіб з вищою освітою, 14% з середньою, 46% з нижчою й 11% без лісової освіти. Ще гірше стоять справа з по-міщиками лісничих: з 694 осіб вищу освіту мають 4.5%, середню — 8%, нижчу 52, 5% і без лісової освіти — 36%. Отже ні численність, ні кваліфікація лісотехнічного апарату не відповідають потребам на-лежної організації лісової служби. До того ж цей персонал не має й належного матеріального забезпечення і, наприклад, лісничий нині одержує приблизно тільки четверту частину попередньої платні; а обсяг обов'язків, очевидно, значно збільшився.

Не дивно, що при такім лихім стані лісів, кволості лісотехнічного апарату та недостатнім фінансуванні лісової справи державна лісова господарка виявила себе неспроможною й виникло питання про пере-дачу частини націоналізованих лісів селянству. З літа 1923 року було розпочато обмежування лісового фонду України й основними зав-даннями при цім обмежуванню було встановлено: 1) з'ясувати розміри й розташування лісового фонду та інших його угодів; 2) утворити умо-ви, що забезпечили б правильне ведення лісового господарства: шляхом знищення через смужжя, округлення меж, виключення з державного лісового фонду одних і віповідного прилучення до нього других земель; 3) відмежувати державний лісовий фонд від земель селянського та іншого користування, 4) виділити з загального державного лісового фонду площині для організації державного лісового господарства, а решту передати в користування громадам та об'єднанням трудового селянства й іншим державним установам та підприємствам (участки, що не мають серйозного значення для державного лісового господарства).

При обмежуванні лісового фонду мало бути переданим в користу-вання селян та громад 430.000 десятин лісу, або 12%, від усієї площи лісів. Але на 1.XII.1925 року замість цієї площини фактично було пере-дано 590.137 десятин, що перебільшує намічену площину на 37 %. З цієї площини селянству передається 94,5%, або 557.693 десятини, при чому майже половина лісів передається з правом корчування (262.042 дес.). Взагалі селянам передано лісів на 70% більше, ніж вони мали до рево-люнії в межах сучасної України (345.804 десят.). Але перший проект селянського лісокористування при переведенню обмежування значно змінився, бо, як каже професор Колесників, «під впливом умов біжуcho-го часу в деяких випадках на місцях не скрізь виявлено в цій справі відповідна обережність. І в низці губерень ми маємо значне збільшення намічених НКЗС контрольних відсотків передачі лісів до користуван-ня та вилучення з лісового фонду» в Донецькій губернії з 10 до 35%; в Полтавській з 23% до 42%; в Чернігівській з 14 до 50%; Волинській з 14 до 24%; у сієї площині лісів». Отже, зазначеними 590.137 дес. лісової площині справа передачі лісів селянам не обмежиться і, як каже проф. Колесників, «далініший розмір передачі участків лісового фонду після обмежування буде більш 950.000 десятин, з них селянству біля 900.000 десятин, при чому біля 450.000 десятин буде передано з виключенням з лісового фонду і правом перетворення в с.-г. угоди»,

себ-то для корчування.*). Коли взяти на увагу, що й сама лісова площа, в наслідок виключення з лісового фонду деяких участків уже при обмежуванні цього фонду, зменшиться на 4,3% себ-то приблизно на 150.000 десятин, то вся лісова площа України зведеться приблизно до 2.800.000 десятин, а лісистість теперішньої Української Республіки з 8,5 до 6,6%.

Але й ця невелика кількість лісів характеризується, як ми вже вказали: великими площами незаліснених вирубів та стравлених худобою молодняків, незначною площею спілого лісу, розрідженою неправильними рубачками, невідповідним загальним природним умовам лісових земель складом самих лісів, перевагою малоцікавих мягких дров'яніх пород (осика, граб, липа та інш.) і, в звязку з усім вказанним, малою загальною продукційністю українських лісів. Ця продукційність виносить всього 1.100.112 куб. саж. заміськъ 2.500.000 куб. саж., себ-то 43%, від нормальної; по своїй якості вона також стоїть низько: тільки 36-43% вирібного лісу, а решта дров'янсько.

З наведеного можемо зробити один сумний висновок: обезліснення України не обмежилося виснаженням самих лісів та руйницію лісівих культур, швидким кроком все пішло ще в іншім напрямі - розкорчовкою лісових площ у широкім розмірі для сільсько-гospодарських потреб, і виразних меж цьому обезлісненню ми ще не бачимо.

Україна має приблизно до 11'200 міл дес. ялових земель, що більше-менш здатні до заліснення. Говориться про лісову меліорацію цих земель. Але коли вона переводиться тим же темпом, як досі переволилася заліснення свіжих та непоновлених старих вирубів, або заліснення сипких пісків та ярів, то вся справа лісової меліорації стає досить проблематичною. Так, за 1922-24 роки заліснено пісків (крім шелюгових культур) сосновою й листовими породами 7513 дес., пересічно за рік 2.500 дес. При такій інтенсивності лісо-меліораційних праць заліснення самих тільки 600.000 дес. пісків було б скінченим через 240 років. Та й до війни, коли на лісокультурну справу малося більше коштів, лісові меліорації йшли дуже повільно. Розкорчовка лісових площ на Україні допустима тільки при умові одноточного закультивовання лісом рівнота ж нелісової площи.

Призначаючи до розкорчовки коло півмільона десятин лісової площи та віддаючи приблизно таку ж плошу лісів у селянські руки,sovітський уряд йде, очевидчаки, по лінії найменшого опору. Але хиба це правильна далекоягла лісова політика?

Відповідь на це дають нам приклади з минулого й сучасного як України, так і західно-європейських держав та Сполучених Штатів. Не тільки бідніші на ліси країни, а й значно багатіші ніж наша Україна, турбуються про затримання або й збільшення своїх лісових площ, зрозумівши всю важливість лісів у природі й господарці країни. Докладніше про це говорити тут не можемо. Очевидчаки й перед Україною стоїть завдання збільшення площі своїх лісів. Приклади культурних країн

*) По відомостям «Окон. Ж.» (з 7. II. 1926 р. ч. 31), українському селянству передано 1.404.000 десятин лісу місцевого значення. Ред.

доводять нам також і про малу виносність (приріст) лісів селянського володіння. Не думаємо, щоб і на Україні могло бути інакше.

Отже, нові заходи в лісовій справі на Україні є продовженням все дальнього й дальнього обезліснення України, одної з найбідніших на ліс в Європі країн.

Велика руйнація, що зазнали ліси України з боку їх якості, доповнюється нині новою руйнацією — зведенням їх ґрунтів. За багато-вицької влади планується (а, почасти, й переводиться) одноразове зведення такої площі лісових ґрунтів на Україні, що при пересічній інтенсивності розкорчовок попередніх часів мала бути зведеною приблизно за 20 років.

Б. Іващенко.

I. II. 1926.

ВРАЖЕННЯ З КАНАДИ.

Канада! . . це слово викликає у більшості наших емігрантів, що мріють про поліпшення своєї долі, уяву про якийсь роскішний, при надний новий край, де є багато можливостей стати багатим та щасливим, де як кажуть «золоті груші на вербах ростуть», а «долари можна лопатами загрібати». Та уява тільки уявою, а дійсність . . дійсністю. І кожному, хто приде до Канади, начитавшись романів про Америку, доведеться тяжко розчаруватися.

Перш за все ми не знаємо особливості американської термінології і коли ми читаємо в американських творах слово — Америка, то ми собі уявляємо, так як нас правда і в географії вчать, бвесь американський континент. Та не так воно в Америці. Коли американець вживав слово — Америка, то це у нього означає Америку без Канади, тоб то Злучені Держави, бс хоч Канада і на американському континенті, але від Злучених Держав відокремлена і американські патріоти вже не вважають її за Америку... І не диво, що ці назви так ріжнять для американця ці дві країни, бо і життя і устрій Канади зовсім не американські.

Коли з словом Америка у нас виникає уява про багатий промисловий, гамірний, кипучий життям край з величезними містами, в яких будинки висяться десь аж в небо, а фабричні комінки закривають сонце, мов той чорний ліс, -- то з словом Канада у нас мусила б виникнути уява про край спокійний життя тихе і не помітне міста маленькі з двохповерховими деревляними будинками, з одним, найбільш двома фабричними комінами, з спокійними, тільки в центрі міста вимощеними вулицями.

Та на жаль не так уявляють собі Канаду наші інтелігенти, які мріють їхати до Канади, щоб працювати на великих фабриках...

Кожному європейцеві, що сяде в порті на потяг і їхатиме з сходу на захід, стане дивно і лячно, коли він вийде в канадські прерії. Дике каміння з сосновими лісами і безчисленними озерами на сході і безмежні з кущоватою зарослю осикових лісів, пустинні степи чим далі на захід.

Невеличкі, мало заселені містечка коло залізничних станцій, далеко роскидані одна од другої фарми, все це також не подібне до Європи.

Також, як пейзаж, не подібне до європейського і життя Канади.

Звичайно, для нас українців найбільш цікаве життя наших людей в Канаді. А наші живуть там зовсім відмінно, як десь у себе дома.

Емігрувало до Канади найбільше українців з Галичини та Буковини. Надмінпрянців в Канаді дуже мало, а як і є, то вони так розспорожні по широких степах Канади, що не творять з себе нічого цілого і про них рідко коли можна і почути.

До Качади емігрувало найбільше селянство. Оповідання перших емігрантів жахливи. Дивно, що люди могли вижити в таких умовах, а до того ще й створити щось зуміли. Закинуті в чужий край, без мови люді дуже бідували. Звичайно, більшість старалася попасті зараз же на фарми, та перед тим одначе мусіли працювати рік-два десь на рубці лісів або коло будування доріг; а коли попадали вже й на фарми, то і там чекала їх не менш тяжка фізична робота. Щасливіший фармер діставав наділ голої порослої кущами, дикої прерії, якої ніколи ще не перевертав плуг. Рідко на такій фармі був якийсь будинок, по-більшості доведилось самому налинати якусь буду; та така буда поганим захистом була проти лютих канадських морозів. Починав господар працювати. Не багатьох нашим селянам у себе дома доводиться так тяжко працювати, як працюють в Канаді. За такою тяжкою роботою, фармерові мало часу лишачся на роздумування про те, хто він і що він, та на те, щоб дбати про якесь культурніше і свідоміше життя. І тільки згодом, коли попідростали малі діти, коли ті діти почали ходити до англійських школ, що було примусовим, і коли ті діти стали вже самі дорослими, почали вони спинятись над тим, що живуть же інші люди інакше. Стикаючись в школі з дітьми більш культурними і розвиненими, почала молодь піддаватися чужому впливові, перейматися і захоплюватись чужим. Почали цуратися свого, соромитися. Тільки дома з батьком та матір'ю говорили по українськи, по за тим, між собою вживали вже англійської мови. Українських учителів ще тоді не було. І цей захват чужою культурою привів би зрешті до повної асиміляції. Коли й милувалися ще українською піснею чи музикою, чи взагалі чимсь українським, то тільки по старих спогадах. Коли не зливалися цілком з англійцями, то тільки тому, що ті наших не приймали і нехтували ними. І власне це нехтування, це цурання примусило наших гуртуватись в свої українські громади. Та великої національної свідомості в них не було. Ті, що згуртовувались коло тих громад, були більш стихійними українцями, а все ж їх вабило і імпонувало їм все чуле, для них недосяжне. Тоді у кількох інтелігентів прокинулася національна гордість. Кільки сильних свідомих людей взялося до праці. Почали освідомлювати молодь.

То там, то тут з'явилися Народні Доми, коло яких згуртувались і молоді, і старі. В Народних Домах позакладали читальні, почали улаштовувати концерти, вистави. А головне при Народ. Домах почали засновувати помалу рідні школи. І власне ці школи чи не найбільше роботи й зробили.

Спочатку, це були окремі школи, куди діти приходили тільки після скінчення лекцій в англійських школах, тобто після 4 годин, або в суботу на цілий день. Далі на фармах почали улаштовуватись інакше. Тому, що вже з'явились українські учителі, які мали право викладати в англійських школах, можна було діставши такого учителя, покласти на його обов'язок крім англійських викладів ще українське навчання. Учитель, закінчивши обов'язкову англійську науку, тут же в школі годину учив ще по українськи, учив українських пісень тощо. Окремі рідні школи існують тепер тільки по містах.

На жаль, треба сказати, що українське знання самих учителів, які виросли і виховались в англійських школах, були загадто малі і виклади їх могли бути дуже примітивні. Та за те праця їх по за школою була дуже корисною. Особливо, коли учитель був людиною інтелігентною і широко цікавився своєю працею. Ті відчitи, концерти, спектаклі, які він улаштовував в вільний од навчання час, були корисні тим, що притягали до себе ширші кола українців околиці тієї, де він учителював.

Скорі, однаке, почала помічатись потреба в учителях, більш підготовлених до своєї діяльності. Провідники укр. руху в Канаді почали спинятися над тим, як би тому лихові запобігти. Тим більше, що побачили ще й те, що більшість молоді, яка хоче продовжувати свою науку, іде до міста, по-більшості мешкає там в приватних домах англійців і там, звичайно, підпадає цілковитій майже асиміляції, забуває рідну мову, переходить в чужу віру і піддається ріжним чужим впливам.

І от спинились на думці, що треба закласти якусь школу разом з бурсою, деб з одного боку, можна було б дати змогу укр. молоді мешкати в своєму укр. оточенню і тим самим зберегти її від чужих впливів, а з другого - підготовити своїх учителів та громадських діячів.

В 1917 році група інтелігентії на чолі з п. В. Свистуном скликала перший з'їзд українців в Канаді. З'їзд той одбувався в Саскатоні, як центрі всієї західної Канади. На цей з'їзд зібралось чимало українців з різних округів і тут вирішили заснувати Інститут імені П. Могили. Зложили потрібні кошти, наняли будинок; і Інститут почав своє існування. Він дуже скоро почав розростатись, довелось купити вже власний великий будинок. Назабаром Інститут став осередком життя всіх свідоміших українців Західної Канади.

Згодом заснувався ще один Інститут в Едмонтоні, якому дали назву ім. М. Грушевського.

Тепер в Інституті П. Могили виховується річно до ста студентів і студенток. Ходять всі вони до англійських шкіл до середніх і вищих. Що року Інститут випускає од 10-ти до 20-ти учителів, що кінчають англійський учительський Інститут т. з. «Нормал». Після науки в англійській школі вихованці мають змогу годину-лівтори слухати ще українських викладів в Інституті. Так що і учителі, які ідуть постім учителювати до англійських шкіл, але мають обов'язком викладати і по українськи, і взагалі кожний учень Інституту вже знає і по українськи трохи і не є продуктом тільки англійської школи, як то було раніше. Головна ж заслуга Інститутів в тому, що молодь виховується

там серед рідного оточення і вже не соромиться потім признаватись, що вони українці.

В Канаді нема політичного руху, нема там і великої кількості політичних партій, як то в молі тепер у нас. Всіх українців Канади можна поділити на дві групи: українців-націоналістів і більшевиків. Більшевики групуються коло Робітничих Домів, націоналісти коло Народних Домів або Просвіт. Загально заінтересовання політикою дуже мале. Од «краю» канадійці вже далеко опійшли і мало розираються в дрібницях краєвої політики, а цікавляться тільки загально порядками рідної землі, а канадська політика їм чужа і більш менш байдужа.

За те в Канаді дуже гостро стоїть релігійне питання і церковний рух там набрав чималої вартості і значіння.

Як було згадано до Канади, переселювались здебільшого галичане. Були це уніяти. В перші часи своїх священиків-українців було дуже мало, і українці ходили звичайно до костьола, в якім відправляв католицький ксьондз. Ксьондзи ці були здебільшого французами чи бельгійцями, які обслуговували французьку частину канадського населення. Згодом, однаке, почали приїздити і свої українські священники, і наші люди стали будувати свої церкви, а тим самим oddілюватись від католицьких приходів. Звичайно, це було дуже не на руку католицьким священникам і вони почали вживати своїх заходів, щоб якось утримати при собі українців, яких вони з часом сподівались прилучити цілком до Риму. Почали вони найбільше натискати на самих же українських священників, яким помагали улаштовуватись і приобірювали безліч всяких благ; а тому, що до Канади приїздили священники мало свідомі, тому, що життя в Канаді дуже тяжке, а українське населення досить бідне, то збити і заманити українського священника було не тяжко. І дуже скоро побачили українці, що їхні священники мало дбали про церкву, а більше про власні вигоди. До того ж ще і життя священників-целібатників дуже обурювало народ. Незадовільняли наших людей і ті бельгійські священники, які научилися ся так балакати по українському, але все ж були чужі українцям. Почали шукати наші люди задоволення своїх духових потреб де інде. Почали приставати до ріжних сект, переходити до пресбітеріян то що. Про це дбали і англійці, метою яких є асиміляція і утворення якоїсь канадської нації. Не проминули цього незадоволення укр. священниками і москалі і роспопочали бути теж перевід галичан в московське православ'я, та це їм мало пощастило, бо вся та т. з. Серафимівська авантюра не дала ніяких наслідків; священники, яких навербував собі Серафим з поміж простих, майже неграмотних фармерів, не могли теж задовольнити народ. Кінчилася та авантюра тим, що ті з фармерів, які побажали висвятитись, заплатили за цю забаганку певну суму доларів, а попами вони так ніде і не були.

Знову тоді перед свідомішими елементами повстало питання, як залобігти і цьому лихові; і знову ж за це діло взялась та ж невеличка група інтелігентів. Бачили, що найлегче буде росповсюдити православ'я, тільки православ'я не московське. Автокефальної церкви такої,

якою вона є тепер, тоді ще не було і треба було шукати підпори де инде. Звернулись тоді до представника Грекої Церкви в Злучених Державах Гермоноса, щоб він взяв українську православну церкву в Канаді під свою опіку. Той погодився. Були складені перші умови між українцями і Гермоносом; ті умови забезпечували повну автономію внутрішнього життя канадської церкви, а Гермонос мав дсглядати тільки за її каноничністю.

Тим часом до Злучених Держав приїхав представник Автокефальної Української Церкви архиєпископ Теодорович. Почалися переговори про злуку канадської православної церкви з українською Автокефальною. В липні 1924 року був скликаний православний собор в Канаді в Йорктоні. На той собор приїхав архиєпископ Теодорович і там була вирішена злука Канадської церкви з нашою Автокефальною. Пізніше архиєпископ Теодорович обіїхав майже всі православні парафії і зараз перехід в православіє набрав масового характеру в Канаді.

Католики на чолі з уніатським єпископом Будксю вживають всіх можливих заходів для припинення переходу в православіє, але вони занадто пізно схаменулись. Зараз церковна боротьба найбільше захоплює канадських українців і найбільше розворушує прислану свідомість.

Досить поважну роль в громадському життю канадійців почали останніми часами відігравати Жіночі Союзи. Практично що робота їх досить вузька і носить характер більш локальний, але якщо знайдеться в Канаді кілька добрих провідниць, то їхня праця може дати пізніше добре наслідки, бо в Канаді жінки мають більше змоги віддаватись громадській праці: вони не так переобтяжені фізичною роботою, як чоловіки, а тому бажанню і робити можуть більше.

Економично наші в Канаді стоять не дуже добре. Є, правда, між фармерами досить заможні люди, але багачів і навіть багатих між українцями трудно знайти. Користуватись своїми грішми наші не уміють, та і ніколи дуже користуватись, бо фармер для того, щоб підтримувати своє господарство, мусить постійно тяжко працювати. Для того, щоб повиплачувати всі борги або навіть відсотки на борги, які було зроблено в перші часи господарювання, фармер мусить дбати більше про своє господарство і худобу ніж про самого себе. І дуже часто можна побачити на канадській фармі роскішну з усіма модерними пристроями і вибаганками побудовану стайню, тоді, як сам фармер з усією родиною міститься в маленькій хатині, дуже примітивно обставленій. І не диво, від коней залежить в значній мірі добробут господаря.

По містах наші робітники на зверх живуть в непомірно країщих умовах ніж десь в Європі, але все ж зараз можна відріжнити будинок українського робітника від будинку англійського. Коли перевести канадський заробіток на наші гроші, то, звичайно, це буде колосальна сума, але там вона не така вже велика: і коли ще й родина не мала, а у наших по-більшості родини великі, то заробітку того ледве вистарчує на щоденні потреби. До того ж наші уважають, що найдоцільніше гроші будуть витрачені тоді, коли їх пройдуть і проп'ють. Надто ще низький культурний розвиток наших робітників, які в Канаді на зверх попали

ніби то в пани, та тільки те панство не уміють іще використати І звичайно, будучі покоління, які перейдуть уже бодай початкову школу, краще зуміють використати вигоди канадської свободи, як це робили їх забиті домашньою неволею батьки.

Ось так більш менш виглядає життя наших емігрантів в Канаді. - Зараз ще тяжко сказати, що буде в майбутнім. Чи переможуть асиміляторські стремління англійців і зверхні умови, і наші люди забудуть таки рідний край і зовсім освоються в Канаді, чи свідомий національний рух, який почався останніми часами, утримає нам нашу еміграцію од зденационалізування. Це покаже нам будуччина. Допомогти нам і зробити щось для урятування наших в Канаді дуже тяжко. Ті, що виросли в тих умовах, ті, що знають добре тамошнє життя і ввесь його тягар перенесли на собі, ті ще можуть там працювати і бути корисними. Кожний же європейський українець, що приїздить до Канади з виробленими уже принципами і методами громадської роботи, не багато зможе зробити. Канадське життя, канадська інтелігенція, погляди всіх канадців занадто чужі, незрозумілі кожному євролейцеві, який сам не перейшов усіми тернистими шляхами емігранта в Канаді. Як що старання теперішнього старшого громадянства в Канаді не пропадуть марно і як що молодь виховуватиметься свідомою, то наші лишаться при нас. Як щож всі старання падають на твердий ґрунт, то через 20-30 років в Канаді про українців лишиться тільки спогад, а нащадки теперішніх емігрантів будуть тільки «канадійцями».

Харитя Коноценко.

Подебради.
січень 1926 р.

НОВІ ВИДАВНИЧІ ТОВАРИСТВА.

В Подебрадах останніми днями заложилося два видавничих товариства. Одно з них, імени Василя Доманицького, має видавати популярно-наукові книжки, в першу чергу по сільському господарству та економіці: в міру розвитку діяльності поширяться й галузі знання, по яких мають складатися книжки, як оригінальні, так і перекладні. Пекуча потреба в такій літературі для нашого народу відчувається як на Великій Україні, так і на Волині та в Галичині. І треба дуже радо вітати це нове видавництво, бо популярно-наукової літератури у нас дуже мало, а потрібна вона власне тепер, коли починається відбудова нашої батьківщини з тяжкої руїни після світової війни й революції.

Пай у цьому товаристві 300 кор. чес.. які можна складати не одноразово, а ріжними ратами, навіть місячними. Найближчу участь у ІПравлінні Т-ва беруть такі особи, як проф. Мацієвич, доц. Віктор Доманицький, п.л. Літвицький і Усенко: їх імена дають певність, що справа буде поставлена добре й поважно. Записалося протягом двох тижнів до 30 членів.

Друге Видавниче Т-во в Подебрадах ще у стадії формування. Воно поставило собі метою видавати в першу чергу наукової підручники по технічних і економічних дисциплінах. Попит на ці книжки є чималий. Навіть літографовані лекції, видані на правах рукопису в малій кількості (80-100 примірників) ідуть далеко по-за межі Подебрадів. Отже можна сподіватися, що коли тутешні технічні підручники будуть видані досконалішим способом, тоб-то друком, то це ще більше сприятиме їх поширенню. Далі, коли пощастиТЬ розвинуті діяльність цього Т-ва, мається на меті розпочати серію лектури з красного письменства оригінального й перекладного, для нашої молоді від 12 до 18 літ. Всякий з нас пам'ятає, як у такому віці він захоплювався творами Майн-Рида, Фенімора Купера, Жюля Верна, Дікенса, читаючи їх на московській мові. На українській мові в цій царині ми не маємо майже нічого, отже гостро стає питання: що дати такій молоді? Невже знов і вона має читати це чужою мовою?

Коли-б ця потреба була хоч елементарно завдоволена, то можна було б розпечати в залежності від коштів і серію дитячих книжок для молодшого віку.

Незалежно від цього Т-во має намір видавати чеською мовою переклади творів наших кращих письменників і драматургів: на такі книжки попlit є, бо чеське громадянство, близьче придивившися до нашої еміграції, все більше й більше цікавиться Україною.

Членський пай у цьому Т-ві значно більший: 1200 кор., які можна складати місячними ратаами протягом до 1 року. Крім поодиноких осіб можуть вступати членами й колективи. Статут уже вироблено й подано на зареєстрація, але функціонує поки що тимчасове бюро, до скликання загальних установчих зборів.

Проте вже й тепер заявили свою згоду поверх 20 чоловіка з академичної професури й такі колективи, як студенська громада, наші кооперативи та деякі інші організації.

Треба візначити ще й те, що ці два Т-ва не конкурують між собою, бо мають різні завдання; навпаки, є ознака широї братерської співпраці: спільна організація збути видань і агентури, можливо, що й користування спільною своєю друкарнею (б. б дивізії). Де хто з наших громадян входить членом в обидва Т-ва.

З таким добрым початком вступаємо ми в новий рік, уже 4-ий в житті нашої Академії.

М. Левицький.

Навколо нової Палестини на Україні.

Польський «Głos codzienny» подає, що на Україні в біж. році мається розпарцелюватися 500.000 десятин землі поміж 4.500 жидівських «рільників», для котрих навіть будуть збудовані хати.

Неначе справджаються слова старого завіту склеровані до жидів-

ського народу: «ти одержиши великі прекрасні міста, яких ти не будував, і доми, наповнені ріжним добрим, тобою не придбаними...»

Обговорюючи справу будування нової Палестини на Україні «Wiener Allgemeine Zeitung», а за ним і «Kurjer Warszawski» підкреслюють, що до цього змушує большевиків той катастрофичний матеріальний стан, в якому опинилось юдейство на Україні і в Росії після більшівської революції.

«Юдейство в нових економічних умовах не має засобів до життя, а катастрофичне його матеріальне становище набрало грізних форм. Юдейська справа для СССР стала досить поважним питанням, яке вимагає як найскоршого розвязання і яке, чагевно, спричиниться до приспішення внутрішньої кризи комунізму в Росії і на Україні...»

Що ця «внутрішня криза» можлива, в тому, як видно, не сумнівається юдейство на Україні, яке добре замістив інші слова старого завіту.

Про те, що юдейство нерішуче і отримаючи приймає ці дари московських комісарів, каже той самий «Wiener Allgemeine Zeitung» в кореспонденції з Буцянець, передрукованій «Kurjer'ом Warszawki-m»

«Сьогодня вже належить сумніватися, щоби роздавання землі бідним юдам було б розвязанням цього питання (рятування юдів), бо серед українського селянства викликає цей московський колонізаційний план велике недоволення і сбурення. І це обурення є тим більшим що й для того, що для юдейських колоній ухвалив московський уряд цілу низку привileїв і доколомогуський фонд в сумі 200 міл. руб., в той час, як українське селянство очікується, що не тільки не одержує вони жадних допомог для поправи рільництва, але з нього видушується силу податків в натурі».

«Колонізаційний московський план» приймається пессімістично і самими юдами, бо серед них лгує переконання, що не призвичаєне до ріллі юдейство довго на ній не втримається, а з другого боку існують побоювання, що скупчення юдів в одному місці може допровадити до їх винищення при яких-небудь переворотах... Можливість цього не є виключеною, при тому піднесеною настрою, який викликає московський колонізаційний проект у всіх верствах населення України».

Самі юди не сумніваються в тому, що «непризвичаєне до ріллі юдейство довго на ній не втримається», а харківський «Комуніст» радіє, тішиться системами юдейського господарювання та каже, що «юдейські господарства стають огнищами високої рілліничної техніки й культури...»

Від якого часу? Чи мало юдейство можливість показати на практиці уміння господарювати, чи то може той самий український голодний селянин, якого зброяються вислати з рідної землі до далекого Сибіру, спричиняється до цього?

Україна вже раз переживала ці експерименти пристосування юдів до праці на ріллі. Було це в половині 19 століття, коли московський уряд відвів для юдів 30.000 десятин землі на Херсонщині, дав їм ріжні грошові допомоги, звільнив на 10 років від податків, на 25 літ

від рекрутчини. А які наслідки? В 1866 році видано наказ прилинити розселення жидів на скарбових землях. «Експеримент не вдався», — пише англійський економіст Wallace, — «ї причини цього знайти не тяжко, досить лише глянути на цих людей з сухими обличчями, хиткою ходою в іхніх дюравих пантофлях і чорних довгих звисаючих лапсердаках, щоби зрозуміти, що вони тут не у своїй сфері...»

Співробітники харківського «Комуніста» мріють про те, що «жидівські господарства стануть огнищами високої рільничої техніки й культури», яка неясно повстає в їх палких головах, а свідок колишнього жидівського господарювання на Україні І. Житецький, характеризуючи жидівську господарку, пише: «жид майже ніколи не веде господарки власними засобами: він не заводить ні своєї худоби, ні свого хліборобського знаряддя, не ставить господарчих будівель, а наймає селян з їхнім тяглом і приладдям, платючи їм від десятини чи морга, або віддає обробляти землю від копи... Неминучі ознаки жидівської хліборобської господарки: зруйнована господа, вирубаній ліс, відсутність худоби, запущена бур'яном покрита земля, а навколо — зубожіння селянства.»

І хотілося б запитати, чи це саме мають на увазі і чи це саме називає «Комуніст» «високою рільничою та культурою».

I. Л-ИЙ.

ЛИСТ ШКОЛЯРА З УКРАЇНИ.

(Донбас)

Я вже кінчив трудову школу. Та дуже трудно прийшлося моїй наукі далі. Хотів був я вступити в технікум, що в С. заснований, так туди селян не приймають. Тоді я кинувся в спеціальну школу в Л., аж там дуже скрутона кашиено: за уччення платя — 60 карб., та за квартирою — 25 карб. у місяць. То я покинув, бо не відмежка. А це записався в школу в З. З весни помандрую на шахти, пороблю там з півроку, добуду «трудовий стаж», то тоді може й примуту у технікум. Бо інакше не можна. У нас де-котрі так зробили, то вже тепер інженери вузької спеціальності. В школу не можна попасті без командировки від Комсомола, а я не записаний ні в якій комун. організації. Взагалі ж то тепер ще важче селянинові поступити в школу, чим раніше за старого режиму. Мабуть краще нашому начальству, щоб менше було людей учених.

В нашему районі вчать і по українському, а здебільшого по російському. Кажуть, що немає учителів, котрі б знали українську мову, а то ще не хотять учителі вчитися нашої мови. Ось у нашій школі є один учитель, сам він з сербів. Він каже, що по російському «гипотенуза», то й по німецькому теж саме, а по українському протипрямка. Виходить, що на українське треба переміняти, а то прямо знатимеш. Сам він української мови не знає, а ще дозволяє собі глузувати з нашої мови дурними приказками про «самолер, що поїхав на мордолисню».

Наші селяне дуже вороже настроєні проти таких штук; вже не почуєте, щоб хто себе хахлом називав, а гордо заявляють: «ми українці».

По інших установах українізація проходить кой як. В нашому окружному місті був екзамен службовцям. Хто не знає української мови, то мусить на курси ходити. Навіть Сидір ...нков, відомий вам малорос, що був причепив собі до кого ще в, тепер пишеться вже ..енко і одбув трьохмісячні курси. А екзамен був такий: дають російську газету, а читати треба так, ніби вона друкована українською мовою. З першого січня мали перевести діловодство на українське. Та мабуть ще не вдасться. Де-хто з старорежимних служак юс хоче вчитися, бо надіється, що «ето пройдьот», мовляв, за кордоном Миколай Миколаєвич збирає армію, так він заставить незабаром говорити всіх «по настоящому».

У нас майже всі шахти попереміняли свої давніші назви. Нові назви — імена всяких большевицьких міячів.

Урожай минулого року був поганий, не знаємо, який буде в році 1926. Маємо четверо коней, тільки мишастий кінь зовсім підтоптався, важко йому по світі ходити. Мабуть загнала революція, бо він на собі багато бандитів перевозив. Цей рік наложили на нас податків 63 карб., хоч у нас не вродило: наприклад, з 3 десятин ячменю зібрали 6 пудів усього, так що й насіння не вернулось.

Зараз у нас великий кризис на матерію. В кооперативах немає лутнього товару, а є у крамарів у крамницях псевно, але ьдвое дорожче, як у кооперативах. Совєцька кооперація в великій дружбі з крамарями, перепродує їм крам, а ті вже церуть, скільки душі забажається.

З нашого краю виїздять німецькі колоністи в Америку, спродуються — будинки продають своїм німцям, а реманент нашим селянам. Завидують їм наші селяне, можний би з радістю поїхав з ними, так осто-гидла всім комуністична мука.

БЕЗ ЧЕРВОНИХ ОКУЛЯРІВ.

— Недавно вийшла в Парижу цікава книжка під аголовком «Те, що я побачив в Москві». Це збірка статей, що п. Беро друкував в газеті «Journal» після свого повороту з Москви, куди він поїхав на запрошення «московських людей» спеціально для того, щоб наочно переконатися у всіх благах «совітського раю». Бо п. Беро, сам робітник з лоходженням і людина лівих переконань, дійсно гадав вивести зідти ліпши враження. Але несподівано для тих, що так ласкаво його запрошували, п. Беро, побувавши в Москві, рішуче відмовився від своїх бувших симпатій і розбиває ореол большевизму, попереджаючи своїх товаришів перек небезпекою совітської пропаганди.

Книжка написана легко й жваво, але ця легкість не перешкоджає авторові взяти справу глибоко й серйозно та з чисто французькою ясністю й зручністю зробити переконуючі висновки з фактів і ситуацій,

що йому там впали в очі. Для нас особливо цікавим може бути те, що, не обмежуючись критикою самої совітської системи, автор шукає її пояснення в звязку з тим ґрунтом, на якому вона повстала й розвивалася — себ-то знаменитою «російською душою», російськими, віковими традиціями і тенденціями. Що до обставин совітського життя, то для нас в цій книжці буде мало нового.

Перше, що побачив автор на совітській території, це були численні розмальовані плакати з закликом до громадянства купувати пролетарську позику, що здалось йому важко погодити з гаслами руйнації старого світу і «смерти буржуям».

Але дуже швидко йому довелося переконатися, що московські провідники давно вже поздавали позиції на всіх фронтах, «що «комуністичний експеримент» скінчився ще в 21-му році, що капіталізм панує в Совдепі так само, як у всіх порядних країнах, з тою ріжницею, що його там удержанено, так що держава являється для всіх єдиним банкиром, кравцем, книгарем, візником і навіть модисткою». Так само процвітає по старому соціальна нерівність і спекуляція. Матеріальний стан робітників значно гірший, як стан паризьких робітників. Гарсони в державних ресторанах так само беруть «на чай».

Паном ситуації є селянин, бо від нього залежить «товариш-урожай», і «кулакові» живеться не зле. Це власне селянство примусило більшевиків почати зраджувати своїй доктрині, бо воно одновіло таким однодушним страйком, «грандіозним скрещенням рук», на спробу націоналізації всіх земель, що це викликало страшний голод 21-го року. Після цього Ленін сказав: «греба відступати — повернути назад»... і з цього почався «НЕП».

Червона армія дуже нагадує зовні стару царську, хоч «армії властиво немає, є лише жовніри», бо «військового матеріялу бракує майже цілковито». Червоні генерали рідко мають більше як 25 років. «Ця армія, безумовно, здатна виконувати роль преторіянців, коли того вимагають обставини, але є більш як сумнівним, щоб вона могла служити до імперіалістичних московських замірів. Дуже можливо, що вона не виявить великого опору перед армією, якою керуватимуть справжні генерали». «Ця армія без сили і віри є достойним результатом більшевицької політики; не дозволено безкарно кричати про патифізм і одночасно потрясати шаблею».

А. Беро подає багато цікавих деталів про щоденне життя в Москві, про повну руїну Петербургу, про більшевицьку пресу, про мітинги та «одноголосні» вибори, про ціальність ГПУ, про гробницю Леніна, «першу будівлю Ізраїля у світі після зруйнування Соломонового храму», про цілковите усунення Троцького, що «в свій час розбив Денікіна, Колчака, Петлюру з українцями та союзників у Мурманську і т. і.».

В сучасному московському режимові п. Беро вбачає тісне об'єднання двох окремих елементів — суто російського і жидівського. Кому-ні з є є витвором російським, совітська система — жидівським. Москалі з їх «богоискательством», фанатизмом і мрійництвом витворили комуністичну доктрину, «але в цій політичній релігійності цього нещасливого, палкого слов'янина криється щось лише, жага до завойовань,

якийсь хосмополітизм, безудержний і безжалісний». В цьому большевизму є сутє московським. «Жиди внесли туди свій дух, дух науковости». Такий Зінов'єв не є політком, але ученим, вівісектором. Росія для них є «лише величезним столом до експериментів, в 5 міліонів кв. кілом. Ale чи знайдеться де в світі таке поле, де вправлятиметься жорстока цікавість цих соціологів? Ніколи пацієнт не скрикнув під ножем. «Нічево» — дозволило на все». I москалі не тільки зуміли перетерпіти цю операцію, але забути її, ніби то нічого й не було, і пристосуватись. Автора це дуже дивувало, аж доки він не відновив в своїй пам'яті історії Росії. «Вона повна цього кріавового шалу... і все це так близько, майже вчора». «Немає страхіття, щоб примусило повстати цей народ. Він залишається нерухомим в своєму смаку до нещастя й прошення». «Ні, вони не вміють пом'ятати про кров». («Ils n'ont pas la memoire du sang»), — закінчує п. Беро. I тому цей народ стає засобом в руках жидів, що мають свої інтереси, свої плани, звязані з пробудженням їх власного націоналізму.

Приглядаючись до закордонної політики Москви, п. Беро приходить до переконання, що «Росія, не зважаючи на всі свої революційні хрещення, завжди залишається Росією. Вона не забула ані одної з своїх старих мрій». «Таємна політика людей, які керують тим, що було Російським імперією, є безперечно найамбітнішою в нашу епоху, а також найлукувальною». Східня політика совітів являється продовженням політики Катерини Й Потьомкіна та давніх російських інтриг в Персії і Монголії; антирумунська пропаганда покриває совітські претензії на Бесарабію, і можна також твердити, що вони не заплющують очей на Царьгородський міраж. «Нема в світі ростельніших націоналістів, як ці політики, що проповідують цей універсальний пацифізм», каже п. Беро, «і для Москви антимілітаризм, так само як і права дрібних народів, існують лише для екпорту.»

Ось в загальних рисах те, що п. Беро побачив у Москві. Треба призвати, що він має добре очі і що його книжка заслужила на той великий успіх, яким вона користується у Франції. Треба зазначити, що у відповідь на це один з провідників французького комунізму п. Вайян-Кутюр'є написав серію брошур під заголовком: «Те, чого п. Беро не побачив у Москві», в яких він намагається реабілітувати «московських людей», розглядаючи їх діяльність крізь большевицькі окуляри. Ale ніхто їх не читає, хоч і продажає вони по надзвичайно дешевій ціні.

О. Л. Т. -- R.

Редакційна досконалість «Радянського Села».

Передо мною три числа «Радянського Села» (з 10, 21 і 28 січня ц. р.). Дружня рука прислала їх для ознайомлення через треті руки аж з Харкова. Сам харківчанин, я зразу пізнав черенки колиш-

нього «Южного Краю». Тільки ж як постиралась вони. Часом літери зливаються так, що аж очі болять, поки перечитаєш кільки рядків друку. Видко не так добре справи стоять в «Друктресті».

На підставі знайомства з трьома, тільки числами селянської кав'янної (бо комуністичної) газети, не буду давати оцінки її, — зачекаю, поки та сама рука не пришле мені більшої паки чисел селянського «органу» КПБУ.

Тим часом спинюсь на одному відділі газети, чи не найцікавішому. Зеться він «Боротьба з злочинцями» і містить в собі хроніку подій, що свідчить про «стабілізацію» на нашій батьківщині, про «спокій та порядок» на нашій землі. Редакція «Радянського Села», спасибічкі їй, ретельно дбає про цей відділ, — іраще, як «Вісти» чи «Пролетарська Правда»: відповідні відомості збирає до куни, перекає їх стисло-коротко і дає кожній такі титла та заголовки, що в уяві читальника-селянина вони запам'ятуються чітко й виразно. Тут «Вістям», «Комуністові» і «Пролетарській Правді» є чому навчитись.

Отже: «Боротьба з злочинцями»:

«По білій». «У с. Опіснянівцях Шепетів, окр. 6 озброєних грабіжників напали на помешкання г-на Ковзуна. Грабіжники тяжко побили Ковзуна та його дружину і забрали тисячу карбованців».

«Відбіль». «У сії Губука (На Уманщині) 5 озброєних бандитів ограбували 22 селянинів і забрали у них чотири вози з кіньми. Три вози міліція відбила. Бандитам повчастію утекти».

«Ограбували і побили». «На х. Яма, Артемовської окр. невідомі злочинці тяжко побили і пограбували голову с.-г. т-ва т. Орешка. Бандити забрали річкі речі й чимало грошей».

«Забрали». «Маріупольський окр. 4 невідомих грабіжники напали на касу Хлібопродукту і забрали 2 1-2 тис. гропима та понад 50 тис. облітців. Грабіжники зникли».

«Ограбували». «Вночі проти 7 січня на Переvezиних хуторах (Криворіжжя) 5 грабіжників пограбували поштову контру і забрали 911 карб. Грабіжники зникли».

«У с. Старий Караві, Маріупольської окр., 5 невідомих озброєних грабіжників напали на Райвилонок, забрали з каси 17 тис. 839 карб., одну ручницю, 15 патрінів, коштовні панери та зияшки всі справи».

Як бачить читальник, — редакція «Радянського Села» — нівроку й — уміє давати епічні титла подіям з обсягу карної хроніки: робить це вона досить об'єктивно. Тільки ж не можна обвинувачувати її в тому, що замісць нервів у неї морські канати або дріт товстелезний і що вона належним чином не виявляє свого відношення до тих фактів, що їх реєструє. Коли факти — приємні, настрій редакції зразу ж дає себе піznати у відповідному титлі:

Наприклад:

«Відмала». «Нещодавно по дорозі з м. Брайлова до с. Людовки 5 невідомих грабіжників ограбували на 600 карб. подорожніх селян. На другий же день місцева міліція випімала всю ватагу» — або:

«Не вдалося ограбувати». «Три невідомих грабіжники цими днями напали на островський кооператив, Зінов'євської окр., щоб його ограбувати. Про напад негайно повідомлено міліцію, яка й забрала грабіжників».

Редакція останньої об'єктивна, як зазначили ми, що має мужність визнати часом за бандитами певні риси навіть квалітативної природи,

коли вони — бандити --- на те заслужили. А тому ми й маємо, напр., таке:

«За взята ватага». «У Роменській окрузі спіймали ватагу завзятих бандитів, щочинили насоки на ріжні установи. У. м. Бобруйську ця ватага ограбувала бони на 20 тис. карб.».

«І о місті бандитів». «У с. Чептіївці, Глухів. окр. певідомі злочинці ідіапали дві хати. Коли збегалися селяни гасити пожежу, бандити напали на них і почали розгнанти. Одного селянину тяжко поранено а 15-х дуже побито. Як виявилось, бандити помстилися селянам за те, що вони їх шукали».

Безсторонність «Радянського Села» доходить до того, що вона не уважає для себе можливим робити якісь домисли з приводу подій, для неї незрозумілих. Напр., повідомляючи читальників, що

«в. с. Спендрівці на Білоцерковщині злочинці тяжко перашими члена сільради Тищенка», - вона й додає: «за що поранено Тищенка, — невідомо».

Очевидна річ: редакція має рацію утримуватись від зайвих міркувань, бо де-які факти, що нею реєструються в відділі «Боротьба із злочинцями», ясні й без пояснень. Хіба, наприклад, можна щось додати до такого повідомлення:

«З наїшли». «Від ст. Шостаківка (Зінов. окр.) три озброєних грабіжники напали на підводу з крамом Миргородського с.-т. т-ва. Грабіжники забрали 4 коней, 75 пуд. цукру та 2 ящики цигарок. На другий день міліція знайшла увесь крам в соломі, що належало т-ву». (Невідомо тільки, як з кіньми).

Не маємо змоги, за браком місця, використати іншого ріжноманітного матеріалу, поданого «Рад. Селом» тільки в трьох числах свого видання, хоч ті титла, які редакція віднаходить для стислого означення окремих кримінальних фактів, не менш красномовні, як і згадані нами. Прийшлося б спинятись на «Залізничних грабіжниках», на «крівавих ограбуваннях», на «вбивцях та грабіжниках», на «21 бандиті», на «ватагах Пади та Колиги», «Просова та Лозова», на «бандиті Чернелевському», на «наскоках на завод» або «на засипний пункт». Це вже менш цікаво, бо большевицька преса геть загачена повідомленнями про подібні явища — свідоцтва «ладу», «порядку», «спокою» і «класифікації» краю під «мудрим кервовництвом» комуністичної партії та її «революційної законності».

Ми хотіли тільки підкреслити редакційну досконалість «Радянського Села» в провадженню ним відділу «Боротьби з злочинцями». Думасмо, що з наведених нами фактів читальник переконається в цьому. Коли ж він переконається в тому, що грабіжництво, вбивство, злодійство стали побутовим явищем в життю нашої батьківщини, то це вже не буде заслугою тільки «Радянського Села», а більше тої партії, що і убивство і грабіжництво зробила підставою своєї діяльності в справі запровадження «соціалістичного ладу» на Україні.

О. Р. НІЙ.

З МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ.

-- Ліга Націй. -- Французсько-турецький трактат. - Собітсько-французькі переговори. -- Незалежна Мандрівка.

Ліга Націй. Загальне зацікавлення викликає питання вступу Німеччини до Ліги Націй, від якого залежить, так би мовити, остаточне здійснення Локарнського пакту. Біля цього питання склалася вже ціла газетна література, в якій не мало місця займає полеміка за і проти уділення постійних місць у Раді Ліги Націй Бразилії, Іспанії та Польщі. Німецька опінія є, розуміється, рішуче вороже настроєні а проти всіх цих трьох кандидатур, а особливо проти кандидатури Польщі. Сьогодні ще важко передбачити результати всієї акції за побільшення кількості постійних членів Ради, а тим більше уділення одного з них Польщі, коли в Англії ця кандидатура не користується великими симпатіями та коли Франція, яка її підтримує, має цілу низку власних клопотів. На Францію можуть вплинути лише зовнішні справи, щоб вона від підтримування Польщі відмовилася, а цими зовнішніми справами можуть бути загрози на Сході у можливій зміні відношень і закріплення їх між Польщею і Словенією. Остання промова сэра Чемберлена дає право гадати, що може й він захоче уникнути цих ускладнень на Сході головним чином тому, що вони йшли проти всієї дотихчасової політики.

. Французсько-турецький трактат. Для положення прикордонних непорозумінь другий французько-турецький трактат, що його допіру підписали в Ангорі панове Сатуї і де Жувенель, являється занадто великим і складним. Не та дрібна турецька меншість у Сирії або не справа транспорту по Багдадській залізниці викликали б поїздку аж двох амбасадорів до Ангори і таке задоволення з отриманого там успіху. Треба передбачити створення першого напрямку французької політики на Сході, який би на випадок бажаного закінчення по-локарнських ускладнень і переговорів з большевиками витворював там вигідні обставини. Але чи це значить приготовлення до виразної конкуренції з Англією, це ще важко сказати.

-- Собітсько-французькі переговори. 25 лютого розпочалися переговори російської і французької делегацій у Парижі. В пресі мало про це. Запевне, наказано мовчати. Наперед вже відомо, що за всяку ціну якийсь папірець треба підписати. Політика сучасна п. п. Бертелью і де Монзі, головним пропагатором московсько-французького зближення, прямує до ведення Большевії до Ліги Націй. А тоді вже в Лізі мають ніби бути поставлені питання про завойовані большевиками республіки - - українську, грузинську, азербайджанську і т.д. Ця політика, на наш погляд, наперед засуджена на повну невдачу. Большевикам в момент іхньої нової кризи потрібні

гроші, а коли грошей не буде (бо їх не дадуть), то принаймні скріплення моральне, і то не в Європі, бо тут їх позиції нішо не скріпити, а там у себе, в очах тих закованих в кайдани мас, яким заключену у Франції умову представлятиймуть, як колосальний доказ могутності й сили. Це вони будуть мати, хоч у всій Європі буде всім відомо, що і ця умова і большевицькі успіхи шеляга ломаного не варті. Піти на те, щоб погодитися на 77 проц. царських боргів (коли сама Україна згодна виплатити 33 проц.), при умові, що 33 проц. мають виплатити Польща, Естонія, Латвія, Фінляндія, яка не мала з Росією спільніх фінансів, та Румунія, якої золотий запас, складений у російському державному банку під час великої війни, большевики загарбали, — це свідоме завязування собі очей. Далі большевики обіцяють концесії рільничі (на українські землі), копальняні та інше, в яких експлоатацію треба безрезультатно вкласти великі гроші, а взамін вимагають відрахування втрат за війни Денікіна й Врангеля, повороту Бізертської флоти (української), і, розуміється, позики. Цього вже мабуть за багато. Французьких капіталістів переконав вже досвід англійських, німецьких та італійських концесіонерів, а що до позики, тоді не є ризика і внутрішнє положення у Франції, особливо фінансове, не заохочує. Словом, буде одним пазирцем більше, з якого кожна сторона гадає витягнути користь, коли вже не згадувати про те, що большевики витягають її завжди з самого свого перебування в Європі, з тій атмосфери, яку у себе цим всім викликають.

— Незалежна Манджурія. Правдивою невдачею для большевиків буде провал їхньої політики на Далекому Сході. Сьогодні про це ще передчасно говорити, бо впливи їхні там дуже сильні, і большевицька пропаганда знаходить там відповідний ґрунт. Але коли дійде до нового порозуміння між Англією та Японією, порозуміння, яке розбила з своїх егоїстичних планів на Тихому океані Америка, що з нею Англія примушена рахуватися, то, безумовно, можна сподіватися, що прийдеться п. Караканові, який, будучи вірменином, любить сонце, покинути Небесну Імперію. Манджурія оголосила свою незалежність від Пекіна під проводом Чан-Со-Ліна, виразно приготовляючись до визволення з під большевицької контролі. Хто цьому допоміг? Хто далі підтримує Чан-Со-Ліна? Яке це значіння має у загальному рухові сходу проти чужинецького впливу? І чи це не значить, що провід над цими народами, який хотіли забрати в свої руки большевики, щоб з ними кинутися на Європу, вислизає їм з рук, — покаже будучина і, може, не так далека.

Бр. де М.

Хроніка.

З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ.

— Українізація висок. В звязку з українізацією вивісок, підвідділ української ліквідації неписьменності при народному комісаріяті освіти подає до відому всіх державних, професійних, кооперативних, приватних та інших організацій, що всі написи українською мовою на вивісках потрібно спочатку давати на перевірку до Наукометодкомісії при підвідділі і тільки після ухвали, або коректу комісією даного тексту, можна писати його на вивісці. («Україната»).

— Проголошення колонізації. Товариши голори Озета Мережин заявив, що в біжучому році буде переселено 9.000 юдівських родин, яким виділено землю в Криму, в Криворізький, Херсонський, Запорозький та Мелітопольський округах. Переселенцям дано також 150.000 дес. на Північному Кавказі, в Саальській окрузі. Мережин заявив також, що американське товариство допомоги юидам «Іжоййт» в звязку з вороюкою агітацією сіоністів зменшило свої асімнування па потреби переселення з 6 міл. руб., до 3 міл. Решту сум має дати совітське урядовство. («Разсвѣтъ», ч. 9).

— Машини для жидівських колоністів. По відомостям «Разсвѣтъ» (ч. 9). Озет асімнував 396.000 руб. на закупку сільсько-господарських машин для жидівських колоністів, що осідають на Україні. Рівно ж асімнувано інч 97.000 для жидів-колоністів в саальській окрузі та 17.000 — для Білорусії.

— Переаторога. Орган сіоністів «Разсвѣтъ» (ч. 8) подає з російської газети звістку, що в Кри-

ворізькій окрузі 8 лютого мали місце конфлікти між місцевими селянами і жидами-переселенцями, яким тут парізано було 2.000 дес. землі. Місцеве селянство безземельне, має по 1.25 дес. на господарство. Не дивно, що воно поставилося вороже до зайців. Під час конфлікту добро переселенців було ушкоджено.

— Боротьба з антисемитизмом. Той самий орган поідомляє, що з огляду на зрост антисемитизму в С.С.СР. Центральний Комітет компартії запропонував Наркомюсту ввести до Карного кодексу нові штрафи, що карають за антисемітичну пропаганду. «Разсвѣтъ» стверджує, що «особливо антисемитизм розвинений у місті і на селі» (sic).

— Кількість стуdetів в жидів в одному Харкові доходить тепер до 1.000 чол. («Разсвѣтъ», ч. 7).

— Становище робітників в чорноморських портах. В «Економ. Жизни» з 12 січня знаходимо допис новоросійського кореспондента під ім'ям «На стані кочовників», в якому він між іншим пише: «З наближенням весни вже починають сгягатися до новоросійського порту зо всіх боків робітники, які шукають праці. Перед Новоросійськом у всій гостроті встає і без того обгострене меншальнє питання. Куди їх діти? Як розмістити? Як задоволити їхні самі пасущі потреби?. Робітники живуть в темних і вогніх помірках, не мають вистарчаючої кількості води до пиття, медичної допомоги, дешевих харчів. Де дінуться ці нові робітники, які все прибувають і прибувають? Як і в минулому році живуть вони біля порту в кочевому стай, сімейні в пакетах, а одинокі — під голим небом. Відсутність води, відсутність примітивних гигієнічних

умов життя сприяють тому, що серед цієї кочовничої маси шириться хвороби. Лікарі, амбулаторії переповнені, медичний персонал перегружений, а сусідні місцевості заражені...» Пояснення зайді. Гадаємо, що в інших портах робітники перебувають не в ліпшому стані. Где діється в робітничій державі.

Ветеринари допомагали на Україні, як виявилось з останньої наради ветеринарів, стоять дуже зле. Мається велико 780 ветеринарних лікарів, 181 лікарня і 590 амбулаторій. Лікарі і амбулаторії — в ліхому становищі. Немає належного приладдя, бракує медикаментів. «Московська Правда» зауважує з цього приводу, що навіть в 1931 році Україні не вистачало ще 1000 ветеринарних лікарів, бо до того часу ветеринарні інститути України випускають 1,600 ветеринарів. А до 1931 року що буде? (ч. 37.).

— Несимизм постачання с.-гospod. машин і підвозінчно виникає «Укр. Економіст». Газета признається, що сирава стоїть «швах», а через це й «перспективи сільсько-гospодарчого року (біжучого) маються в дуже трізоянких фарбах». — Тим часом, як з сел поступають вимоги на машини та інші с.-гospодарче знаряддя, центральні установи, що їм надано монопольне право на постачання цих машин і знаряддя, не в стані цих потреб задоволити, почали й через те, що певний план, дотичний цієї справи, як слід не опрацьованій, хоч взялися за його опрацювання ще 8 місяців тому. Зайнтересовані установи (У.Т.С.М.) — Сільський Господар ІІ-тутарь (ін.) нікак не дійуть до порозуміння. Очевидна річ, що час для «південної і відповідальніх рішень», про потребу яких говорять «Укр. Економ.» (ч. 27) вже ціби минув. Україна залишилася і в новому році без задоволення своїх потреб в с.-гospod. машинах.

— Троцький незадо-

волосний Вукоспілкою Тана справа: Вукоспілка виробляє консерви і наїйті на виставці в Копенгагені отримала мінуального рогу нагороду за свої вироби. Але траншилася небажана історія: послали свої консерви з рибою Вукоспілка до Америки, аж їх відзначали там негодаціями. Ну, скандал і компромітація. Особлива парядка по якості продуктів на чолі з Троцьким з цього підняла питання про відповідальність Вукоспілки. Троцький нарікав на Вукоспілку і гостро нападав на неї особливо за те, що вона не подбала про викопання замовлення, хоч і знала, що воно для Америки. Представники Вукоспілки виправдувалися, пояснюючи, що винувата не вона, а більша, закуплена в Німеччині, якот аж 90.000 тундів показалася негодаціями. Не дивлячись на це, запропоновану бляху Вукоспілка перекупила для банди, але аналізу її не доконала. Це виправдування характерне для Вукоспілки. Кінчилося воно тим, що призначено спеціальну комісію для вияснення історії з візитами консервами. («Укр. Економ.» ч. 27).

— Валаамова осіця починає говорити. На всеукраїнському з'їзді профсоюза гірників в Харкові на адресу більшевицької інспектури праці було сказано чимало непримінних речей. Коротко кажучи: діяльність «Наркомпрапрі» в галузі охорони праці схарактеризовано «слобою», в галузі створення умови безпечності «нездовдовльлюючою». Комісаріатом праці запропоновано вжити заходів для переведення «нової безпечності» в підприємствах гірничої промисловості. («Економ. Жизнь», ч. 26.). Нобажасмо, щоб Валаамова осіця почала говорити сміливіше. А одразу побажасмо її «Українському Економісту» не утаювати від своїх читачів постанов робітничого з'їзду, тоді коли вони не мілі КПБУ, инакше приходиться довідуватися про них з московської «Економ. Жизні».

— Контрреволюція в статистиці. Забралися вона й суди. Провідником її став сам

закінчується Статистичним Управлінням України Мазлахом. Провина Мазлаха - в тому, що з підлеглого йому управління виходили праці, які доводили цифрованими даними не ту картину господарчих стосунків на українському селі, що й хотіла б бачити «головка» керуючої партії. Замісць розквіту читає бачив розклад господарства. Проти Мазлаха нереонаціонного комуніста почався «похід». Наслідком атаки бідопнанний Мазлах упав на полі бранця. Його звільнили, доручивши завідувати статистикою України якомусь Вольфові, готовому зробити з статистики дишлю. І суди не поверни, туди й вийшло.

Документ.

Подасмо копію таємного обіжника, що так яскраво промовляє сам за себе. З п'ятьо читач побачить, на які педагогічній дитячій виграшки пускається отунаційна влада, щоб загальмувати діяльність Голови Української Автокефальної Церкви. Ці способи набувають особливу яскравоті, коли їх порівняти з увагою та допомогою для представника угодного большевикам Синоду. Інаки фарисейством тих після прочитання обіжника, від цинічно-брехливої декларанії большевицької влади про те, що вона не мішається до справ релігії.

Ред.

Копія.

Цілком таємно.

Всім Головам Сельрад, Окружним виконавчим Комітетам від 16-го жовтня за ч. 20, повідомлюю, що по маючиме яв Р.В.К. відомостям Український Список Липківського виїхав з Києва до Могилевської Округи. При з'явленню Липківського на терені Вашого села необхідно вжити міри гальмування до його пересування під видом провірки документів, зашитати окрут та інше і разом з тим терміново сповістити Р.В.К., де затримано Липківського, аби було можливо вжити відповідні міри догляду за роботою Липків-

ського. Разом з виїздом Липківського виїхав до Могилевської Округи уповноважений Синоду Пухальський, якому необхідно давати палежну допомогу в пересуванню останнього по округі, і що в іншому разі не затримувати його.

Голова Райвиконкома
Луценко.
Секретарь
Мельник.

Кіно на Україні.

В Харкові вийшло подвійне, друге-третьє, число журналу «Кіно» органа української кінематографії. Статті, інформація, зовнішній вигляд - цілком добре, після не уступаючи найліпшим закордонним кіно-«магазинам».

ВУФКУ запросило до співробітництва піменських техніків і спеціалістів. Всього запрошено: 4 оператори, 2 лаборанти, 2 архітекти, 2 освітлюватели.

16 великих «боєвів» закуплено закордоном і близчим часом будуть демонструватися на Україні. Між ними - «Робін Гуд», «Знак Зorro», «Чудо Вевків», «Вуланія без радості», «Розіта», «Месатіна».

Нова фільма ВУФКУ — «Тарас Шевченко, його доба й творчість» буде поділятися на 2 серії; перша серія — «Маленький Тарас» — зараз готується.

За пропозицією ВУФКУ відомий український маляр Аватоль Петрицький зробив малюк ятки для продажу квитків у кінотеатрі. Ці ятки мають бути збудовані на майданах Харкова, Кієва й Одеси.

9 січня почалася всеукраїнська нарада відповідальних робітників ВУФКУ.

Три нових кінотеатри будуть збудовані по останньому слову кінотехніки в Харкові.

Київським Комхозом відведені в околицях міста 30 десятин землі для збудування там спеціального кіноміста по взірцям американського Голлівуда.

Світ яде Слав.

— Відділ «Україна» в закордонній кінопресі. Часопис «Cinemagazine» (Париж), «Journal d'Etat» (Бордо), «Cesky Filmovy Svet» (Прага), «Сінєма» (Лукареніт), «Наше-то Кіно» (Софія), паризьким редактором яких є наш молодий режисер Святі Де Слав, заводить спеціальні відділи, присвячені українській кінематографії, — вести які буде п. Де Слав.

У ФРАНЦІЇ.

— Приїзд А. М. Півницького до Парижа. Нає повідомляють, що прімірні діяльності приїздить з Варшави до Парижа А. М. Півницький, який має перебути тут протягом кількох тижнів.

В ПОЛЬЩІ.

— Парадида по жертвах Крутицького бою в Варшаві. 14 лютого ц. р. відбулася у Варшаві парадида по жертвах Крутицького бою та по всіх, хто загинув у визвольній боротьбі за нашу державність. Комітет пошани лам'яті полеглих борців мав намір ще 29 січня ц. р., себто, у восьму річницю Крутицьких подій, відбути цю парадиду, але останній стррайк варшавських трамваїв цьому тоді перенесений. Урочисту парадиду відправлено в митрополітанському соборі отцем архимандритом Полікарпом українською мовою в супроводі з чотирьма священиками і двома дияконами. О. Полікарп виголосив високопатріотичне слово.

Сіяв хор митрополітанський, який одиночко пеував цілість гарного враження своєю злою вимовою українських церковних співів. Було багато народу.

Серед присутніх були: А. М. Півницький, М. М. Когальський, ген. Сальський, ген. Безручко та ін. Грузинську еміграцію представляв голова Грузинського Комітету — князь Казбек.

В звязку з парадидою знов виникло питання гарнавське болоче питання — відсутність власного хору. По всім закуткам, де тільки є хоч невелика наша громада, особливо при студентській, загида існує хор, але варшавське студентство, не дивлячись на свою не таку вже малу чисельність ніяк не може спромогтися на організацію хора. Таким чином наша колонія, що нараховує нісня статистичних даних Варшавського магістрату до 700 людів, залишила від маски однією, правда не злого, митрополітанського хору з традиціями «руссих ієвих».

Взагалі питання студентство тут інерте. Още і в справі парадиди по полеглим під Крутами, переважно студентах, варшавське студентство не помогло й не прийняло близької участі на запрошення Ко-мітету.

Находить Шевченковські рокописи, може їх відвідати більш індо.

Все це як і унадон культурно-громадського життя пояснюється відсутністю б. и. Олександера Хоміча Саліковського, втрату якого ми рідківсямо із позитивної боку початку починання. Нашим черговим завданням є піднесення культурно-громадського рівня, то, гадаючи, при більшій діяльності іншої колонії нам пощасти. І клуб наш, відкритовуючи лекції, залишивши читальню, ставше тим огнищем культурного життя, яким, на жаль, дотепер він не був.

Л. Л.

В кінці 1921 року вийав до Белграда з Варшави делегат Міжнародного Бюро ЦРП і. М. Шарпант'є, якого урочисто проводила українська колонія у Варшаві.

За час свого перебування у Варшаві і. Шарпант'є надзвичайно тепло ставився до потреб українських емігрантів у Варшаві. Від імені українських емігрантів Український Центральний Комітет висилав і. Шарпант'є адресу, зроблену українськими малярами.

На місце і. Шарпант'є — призначено делегатором на Польшу капі-

тана І.С. Агноїді, який прибув до Варшави 11 січня і вступив до виконання своїх обов'язків.

— Концерт-балль Союзу українських студентів-емігрантів у Польщі відбулося 11 лютого б. р. в величній салі Т-ва техників. Місцева преса пінресила, що фестиваль цирковий концертний відбулося утримано на високому артистичному рівні. Поодинокі артисти музичні виступали по кількох номерах поочередно, а виступи артистін варшавської опери п. Чапської викликали довгі овани. Український хор під орудою п. Некарського успішно виконав кілька пісень, а особливо присміє враження залишили у присутніх гра струйної оркестри п. Руслановича.

На концерті-балль між іншим були присутні: члени укр. парламентарійської реірезентації майже в повному складі з головою п. Козицьким на чолі, А. М. Лівіцький, М.М. Ковалевський, ген. В. Сальський, голова Грузинського Комітету князя Габсбург, редактор «За Свободу» п. Філософов, а від польського громадянства: відомий польський письменник В. Сорочинський, ректор Варшавського Університету проф. Ізаковський, був, ректор проф. Кашембар-Ізаковський, посол Домбський з дружиною, С. Стемпіцький, директор департаменту вищих наук Михайловський, гр. Йосеф, Т. Голувко представники військових полі, міністерства закордонних справ, студенческих організацій та ін.

Обов'язки гостини концертубально повинні представниці місцевої Громади українських жінок та дружин деяких польських громадських діячів з панською Домбською на чолі. Балль затягнувся до ранку.

І. Н.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Спогади С. Русової. Нас повідомляють, що С.Ф. Русова з деякого часу працює над своїм

спогадами. Останні мають охопити життя і діяльність авторки аж до останніх днів. Першу частину спогадів — по 1893 р. авторка вже скінчила і здала до другу. С. Русовій, уродженій Ліндфорс, дружині відомого українського діяча і вченого, О. Русова, довелось на своєму довгому життю зустріти багато інтересних діячів, що брали активну участь в революційному й громадському рухові як українському, так і російському; авторка і сама брала живу участь в п'юму. Перед нею пройшли цікаві постать і події історичної важливості, звязані з найбільш визначними етапами нашої повітньої історії. Участь в цих подіях С. Русової, виїхані з літературним хистом й обіцяють надати і спогадам не лише яку варгість. Ми певні, що ширше українське громадянство пітерилляче чекатиме отримання другом спогадів визначної діячів українського національного руху.

В РУМУНІ.

Свято пізанежності в Іуржі, 23-го січня, групою українських емігрантів, що працюють пізні на пуковані в Іуржі, було організовано вечірку, присвячену даті 22-го січня. Між іншим, було виставлено «Сватання на Гончарівці». На вечірці, ізрім членів української колонії, було богато сторонніх чужинців (чехів, болгарів та румунів). Вечірка спровока на всіх дуже гарне враження й затягнулася до 6-ої години ранку.

(Укр. Інф.).

Традиційне свято Тараса Шевченка. Українська еміграція в Румунії переводить підготовчу працю до організації традиційних свят Тараса Шевченка. До таких свят готовуються: українські колонії в Букарешті, в Гімені-Фаджеті (Трансильванія) та в Іуржі. В Букарешті свято Тараса Шевченка має відбутися 20-го березня. Програма свята складається з реферату, декламацій та концертово-

го відділу. Закінчиться свято фамілією вечіркою.

(Україтаг).

— Український клуб в Гімеші. Заходами групи українських емігрантів, що працюють на лісопильній фабриці в Гімеші-Фаджесті (Трансильванія), організовано український клуб з читальнею. Клуб-читальня випускає книжки та передплаччує періодичну українську літературу.

(Україтаг).

З КАНАДИ.

... Диспут. 22 січня в Вінніпегу відбувся перший в історії українського життя в Канаді однорігий диспут між представниками Укр. Студент. Гуртка в Вінніпегу та Студент. Гуртка «Гаменярі» з Саскатуну. Темою диспуту було «Річенко, що Канада піднесеться економічно, коли отворить свої кордони для закордонного промислу».

Тезу захищали студенти з Саскатуну и.и. Лазарович і Гріннюк, заперечували тези студенти з Вінніпегу и.и. Нікучук та Ковалевич. Судді признали побіду студентам з Саскатуну. Диспутом було зацікавлено багато людей і переведений він був пастільки цікаво, що затримав слухачів до півночі. («Укр. Голос»).

... Проти українських учителів Як подає «Укр. Голос» д-р Трен, обібраний до сойму в Ріджайн українськими голосами, виступив в соймі проти призначения до школ учителів українів.

... Авраменко в Канаді. Добре відомий український емігрант в Сирії балетмейстер п. Авраменко, перебравшися недавно до Канади, розпочав свою діяльність. В Торонто відкрито ним дві школи національного танку, в яких зараз працюють понад 50 дорослих і 70 дітей: а також розпочала свою діяльність школа в Ортої, котра має 70 учнів. Це

лише перші крохи п. Авраменка в Америці. Надалі він має заснувати свої школи всюди, де є більші осередки українців («Укр. Голос»).

З ЧУЖОЇ ПРЕСИ.

«ГАШАРА».

Власний кореспондент сіоністичного «Разсвіта» з Росії, подаючи підомості про нелегальну діяльність сіоністичних прихильників в Стедепії, записав, що

«однім з наших головних завдань за останній час було опублікування та оголошення правдивої і точної перевіреної на підставі офіційних джерел інформації що до юїдівської колонізації в Росії (?)». Це та сфера діяльності «секції», де напуск типовий американський блеф. Бренчуть до «умопомрачепія», хоч всі, трохи ознайомлені з справою, знають, що в сучасній Росії відмінних земельних площ під час і що якдам «відводять» ту землю, що її теж не російське (?) селянство, через брак у цього земельного кредиту і жирого та мертвого реманситу, не може обробити. Але ж, рапорт чи пізнаті, російський (?) мужик заведе собі і коняку і с.-г. машину і тоді він сяде на сюю землю. Ось, через що вся ця справа не невідайне... соліда. Ми й намагаємося пояснити юїдівським масам, що який не є корисний та необхідний для них перехід до продуктивної хліборобської діяльності, тільки ж перехід до неї в Росії в «Гашара» підготовка до Палестини. Маси нас розуміють і найбільш сильною та авторитетною опорою нашого руху є юїдівські хліборобські колонії (ч. 6 з 7.11.).

Відомо, що мі колонії переважно на півдні України. З інформації «Разсвіта» — органа сіоністів-ревізіоністів, який провадить рух за діяльність за утворення власної юїдівської держави в Палестині, видно, що підуть він,

ставлячись пегативно до діяльності «свєкції» в справі колонізації юдідами України, не має заперечень проти тимчасового використання українських земель, як «Гашхарі», — етапа, підготовки до переселення в Ізraelину. Було б більш доцільним, коли б з України такого етапа не утворювати, хоча б по тим мотивам, на які патякає кореспондент «Разсвѣтъ». Переселення юдів на Україну і колонізація ними південних земель її провадиться за український рахунок. Розвиток подій логично приведе до того, що своє добро захоче взяти собі той, у кого його вирвала комуністична партія з її «свєкцією». Ідвів ця «операція» переселена може бути спокійно. Тому ми могли б порадити «Разсвѣтъ» не використовувати українського земельного фонду павіть, як «Гашхара», і увагу скучити тепер на пропаганді за масове переселення українських юдів до Ізraelину.

— Н. Беро є комуністична брехня. «Le Journal» з 11 лютого подає в замітці «M-r Henri Béroud et les communistes» відгуки відомої ініціїї п. Беро «Що я бачив у Москві», а замість документа з синдикату журналістів в справі призначення суду честі проміж п. Беро і газетою «L'Humanité». Ось цей документ: п. Анрі Беро, автор «Що я бачив у Москві», якого комуністичні журналісти траптували дифаматором, запропонував цим останнім подати свої документи і свої звіти на суд честі. Н. Беро сподівався, що цей суд буде складено з трьох членів комуністичної партії і трьох членів синдикату журналістів, вибраних поза його особистими приятелями. Під час зустрічі бажанню п. Анрі Беро синдикат журналістів призначив трьох своїх членів, а саме: п.п. Поля Болоти, Франсуа Делает і Рене Сюдр. Але «L'Humanité» відмовляється визначити своїх суддів і подати свої докази. Таким чином суд не міг бути складений. Синдикат журналістів викладає ці факти в своєму останньому бюллетені і дас заключення. «за-

місць вироку, який не може бути винесений, Анрі Беро, якого професійна совість з вепідступникою, може посилатися на новагу, в якій його мають всі його колеги».

Що можна сказати в додаток до цього? Тільки хіба те, що п. Беро не змалював і сотові частини «камарілєк» московсько-большевильських порядків і комуністичної державності. Треба було бому ще поїхати у іоневолені Москвою колонії: на Україну, Грузію, Сибір, Туркестан та у «места не столь отдаления», де московські окупанти тримають за старим прикладом тисячі політичних вязнів. Що «L'Humanité» відмовилося від суду чести, то в цьому немас нічого дивного. Йак ж там у них честь?

— Раковський в ролі ревізора. Румунська газета «Кувінтул» («Слово») надрукувала великий допис одного царського кореспондента про події на Україні, а головним чином про українізаційний рух та про спріяління національно-свідомого елементу. Відомості ці аналогочні тим, що було подано в «Тризубі» ч. 17, у відділі: «З чужої преси», під наголовком: «Еволюція України». Тому подаємо тут лише деякі нові доповнюючі деталі.

«Кувінтул» пише, що з 1926-го року приступлено до українізації армії та що передбачається павіть утворення окремого українського генерального штабу.

Закінчуєчи допис, кореспондент «Кувінтула» каже, що в націоналістичних заходах українського уряду, Москва вбачає початок прагнення до цілковитого відділення України від Совєтської Росії. Цей факт викликав у Москві велике занепокоєння. З метою з'ясувати ситуацію на місці, на Україну командировано було Раковського, який мав побувати в Харкові, Київі та в інших великих містах України. Москва, каже газета «Кувінтул», з великим нетерпінням очікує докладу Раковського.

Допис з Царського надруковано в «Кувінтулі» 25-го січня. Своє ревізорське доручення бувши голова Совнаркому України Раковський давніше вже виконав і

пойхав за-кордон виконувати інші завдання своїх московських хазяйств. Ми ще не зіясмо, що саме доїде в Москву ревізор Раковський, але де-які паслідки його подорожі вже виразно означаються. В останні п'ять місяці на Україні переведено масові арешти. Робилися вони переважно під претекстом відкриття актизних антибільшевицьких організацій. Почалося також суворе переслідування духовенства.

(«Українта»).

БІБЛІОГРАФІЯ.

М. Литвицький. Роль кооперації у відродженні цукрової промисловості на Україні. стор. 16 іп. 32*. На правах рукопису. Відбиток з «Кооперативного Альманаху». Вид. Т-ва Кооператорів при У.Г.А. 1926 р. Подсбрadi.

Можна тільки пожаліувати, що така книга в бігучій економічній українській літературі бронура так бідно видрукована. Задененська обгортака, більш ніж скромний папір, літографованій текст, нумерація сторінок починається з 115 і кінчиться 130...

Все це в порівнянні з змістом, дрібній, але жалю все ж таки, що форма не відповідає змістові.

Звертаючися до змісту цієї, як ми згорі сказаної пінної, бронури, мусимо трохи, так мовити, виправдатися: велику пінність її ми вбачамо не у висловках автора, але в здатності його ставити підлій ряд капітальної ваги питань для українського народного господарства. Та воно є натурально: на 16 стор., зачепивши стільки питань теоретичного і практичного характеру, і фізично не можливо довести, щоє дійсно обґрунтів і переконати читача особливо та кого, що підходить до теорем з певним знанням економічних аксіом. Отже, і. М. Литвицький, вихедячи з факту перемоги селянства над більшевиками в його стремлінні здобути землю в щільно-трудове володіння і неможливості «новороту великих приватно-власницьких, навіть націоналізовано-державницьких лати-

фундій», гадає, «що самим головним призначенням буде те, що селянське господарство на Україні набере всіх ознак типу дрібного трудового господарства».

Існо, що це трудове господарство українське при відсутності української національної великої промисловості і капіталів, що були і суть в чужих руках, не зможе використати всіх результатів своєї праці, коли не зрозуміє потреби організувати можливу переробку своїх продуктів і в першу чергу цукрову галузь. Автор висловлює твердження, що: «дрібне трудове господарства має свою, знову ж таки йому одному властиву форму для ведення колективних підприємств — форму кооперативу». Українська нація цього надзвичайно потрібна, бо смість її ринку питчу має тому, що українське населення бере дуже малу участь в промисловій промисловості.

Передбачаючи майбутнє боротьбу за промислову гегемонію, на думку автора, кооперація мусить заздалегідь розвинуту розуміння українським селянством нористи переробки свого продукту справжньою промисловістю кооперацію, особливо, що до цукрової промисловості, в якій є зробити найлегше з причини технічної простоти, порівнюючи, самої продукції із отриманою настроє селянства, що не дозволяє організації великих підприємств з капіталістичним розмахом.

От автентичні висновки самого автора з аналізу стану цукрової промисловості на Україні і проскінування роля кооперації у відродженню її:

«Ось як ми матимемо на увазі, що:

1. для нормальних умов відродження зруйнованої цукрової промисловості на Україні її не треба ставити пеносильних завдань — виробу цукру в довеслих кількостях, а поставити як початкове завдання випроуковувати цукор в кількості необхідній для задоволення потреб в цукрові українського населення (цього вимагають на нашу думку і загальні умови світового цукрового ринку);

2. що цукрова продукція буде базуватися лише на дрібному трудовому господарстві, яке мусить перейти певну еволюцію і очунати від тих смертельних ударів, які завдали йому ріжкі «продрозвіорстки», продиалоги і т. і.,

то ми примушені будемо призначити необхідним по зразку більшевиків «заморозити» деякі з великопродукційних підприємств, які не можуть і не зможуть в умовах української дійспості одразу функціонувати без втрати.

Отже, думка автора ясна: українська кооперація, користуючися, так мовити, об'єктивністю сучасного народного господарства, мусить захопити ініціативу продукції до своїх рук, націоналізувати її, зробити разом і українською і трудовою.

Це, безумовно, ідеал, але разом з тим і зачароване коло в багатьох відношеннях. Чи зможе селянська кооперація вивести одними своїми силами національне господарство в умовах сучасного технічного і фінансового, грошевого господарства на шлях технічної і торговельної могутності, яка вимагається тепер в умовах світової конкуренції тай національного ринку? Великі підприємства дуже легко «заморозити», не легче стверджувати їх малогористність в порівнянню з середніми і дрібними, але факт лишається фактом. Більшевики козирнули колективізмом в продукції і тиха карта беззадійно побита. Для гальванізації трупу народного господарства вони змушені звернутися до приватної, індивідуальної ініціативи. Сама більшевицька спроба тепер в тому, до чого вона дійшла, являється ілюзорним доказом можливості еволюції форм народного господарства лише на базі обох принципів - індивідуального і колективного. Кіття - то велика еклектика. Ми лиши на половину віримо в той шлях, що його намічає для націоналізації нашої продукції шан. автор; ми думаємо, що найбільш спричиниться до швидкого прогресу національного укр. господарства свідомий, вільний і економично діяльний індивід.

Ми гаряче рекомендуємо всім нашим читачам ознайомитися з трактуванням повище брошурою, що в дуже серйозний спосіб здіймає, при тім в об'єктивній формі, без полеміки і крику (що у нас рідкість), пізоку капітальніх питань національно-економічних, соціальних і державних передбачень.

І. Косенко.

Лист до редакції.

Високоповажний Пане Редактор!

В ч. 281 газети «Діло» я прочитала, що проф. Романові Смаль-Стоцькому зважається «заличенням дипломатичного архіву УНР в будинку українського посольства в Берліні» на поталу більшевиків.

Тому, що я зав'дувала дипломатичними архівами і працювала в Берлінському посольстві УНР до самого останнього дня його існування, можу запевнити, що це неправда. Я сама помагала спаковувати, а потім перевозувати вивезені дипломатичні архіви (політичні звіти, акти політичної та військової контроювідки і т. д.). Цалі, мені залежало відомо, що пресові архіви теж було вивезено, так само, як і весь архів посольства Мик. Василька. Залишився в посольстві тільки архів консульярного відділу (пашортові та легалізаційні акти; прохання до помагої і т. д.), що з політикою взагалі не має нічого спільного, та й то й залишено його було тільки тому, що в посольстві не було коштів.

Пропрошу Вас, високоповажний Пане Редакторе, не відмовити умістити в інтересі правди не спростовування на сторінках Вашої поважаної газети.

З правдивою почпаною

Ганна Чинкаленко-Неллер.

26. I. 1926.
Кіль.

ЗМІСТ :

Наріжжя, неділя, 7 березня 1926 р. — ст. 1. В. Іваницький.
Обезпечення України — ст. 3. Х. Конопецько. Врахіння з Канади
— ст. 6. М. Левицький. Нові товариства — ст. 11. І. І.-І. І.
Навколо «Нової Палестини» на Україні — ст. 12. Лист школяра з Ук-
раїни — ст. 14. О. Л. Т.—К. Без червоних окулярів — ст. 15. О.
Р. І. І. Редакційна досконалість «Рад. Села» — ст. 17. Бр. де М.
В міжнародного життя — ст. 20. Нроніка. З Великої України —
ст. 22. Документ — ст. 24. Кіно на Україні — ст. 24. У Франції — ст. 25.
У Польщі — ст. 25. В Чехословаччині — ст. 26. В Румунії — ст. 26.
З Канади — ст. 27. З чужої преси — ст. 27. Бібліографія — ст. 29. Лист
до редакції — ст. 30.

НОВОВІДКРИТА

— НАРОДНЯ КНИГАРНЯ —

Українського видавництва «ІНСТРУЦІЯ»
в Станіславові, на вул. Гартенбергів, ч. 2

— ГАЛИЧИНА —

Продас через цінні м. березень книжка з своїх ескізів
з 20 % знижкою, при замовленні не менш 5 шт. п.

ЖАЛАЙТЕ КАТАЛОГІВ!

ВЕЛИКИЙ ДУХОВНИЙ КОНЦЕРТ

українських співів під опікою Генерального Директора Місії
Святої Євангельської у Франції пастора Г. Ге.

з участю українського національного хору під орудою Г. Киричина
одбудеться в суботу 13-го березня, о 8 1/2 вечора
в Salle de Conférence du Soir de la Mission Évangélique Populaire

1, Rue Pierre Levée — Paris (10) . (Metro Parmentier)

Ціна на місця: 3, 5 і 10 франків. Вілети можна купувати в салі
коїзної неділі від 10 до 12 і від 14 до 17, а також в бюро 17, rue de
l'Англ, що неділі від 14 до 17 і що четверга від 20 до 22.

Прибуток на хату імені Гр. Сковороди.

СВЯТО-КОНЦЕРТ

Великого Кобзаря України

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

в пам'ять 65 роців його смерті

відбудеться

у неділю 21 березня 1926 р.

в Salle Adyar, Square Rapp, 4

metro Ecole Militaire.

з участию в академії:

видатних представників української колонії в Парижку,

в концерті:

пані С. Вербіцької (сопрано)
князя І. Орбеліані (відомого
грузинського піаніста)

п. І. Готковського (віолончеліста)
п. М. Гончарова (декламація)

Українського
Національного Хору
під орудою п. Кириченка

та п. Лабинського
(відомого акомпаніатора)

Рояль Pleyel.

Початок о 8.30 вечора
точно.

Квитки можна набувати за будь-де-
гідь в salle Adyar, Square Rapp,
в редакції укр. тижневика «Три-
зуб». 19, Rue des Gobelins. Paris
13-e.

Concert Commémoratif

à la mémoire de

T. CHEVTCHENKO

Grand Poète ukrainien

à l'occasion du 65e anniversaire
de sa mort

Le Dimanche 21 Mars 1926

à la Salle Adyar, 4, Square Rapp
avec le concours littéraire des
membres les plus en vue de la Co-
lonie Ukrainienne à Paris,

suivi d'un concert artistique
assuré par le concours de :

Mme S. Verbistsky (Soprano);
M. le Prince J. Orbeliani (grand
pianiste géorgien);
M. I. Gotkovski (Violoncelle);
M. M. Hontchariv (Déclamation)

et du Chœur National Ukrainien
sous la direction
du Maître Kiritchenko.

Au piano M. Labinsky.

Piano Pleyel.
A 8 h. 30 du soir (très précises).

*Location des places : Salle Adyar,
Square Rapp, et à la Rédaction
du journal « Le Trident », 19,
rue des Gobelins, Paris (13e).*

Редакція і Адміністрація: 19, rue des Gobelins, Paris XIII

Поштова адреса: «Le Trident» (Tryzoub), Boîte post. №15. Paris XIII.
Редактор *В. ПРОКОНОВИЧ*. Адміністратор: *Іл. КОСЕНКО*.